TOLUNAY, A., 2000., Sosyal Ormancılık; Temel Çıkış Noktaları,
Türkiye Ormancılar Derneği, Orman ve Av Dergisi, Yıl: 76/5, Cilt: 77, Ankara, Türkiye.

SOSYAL ORMANCILIK ve TEMEL ÇIKIŞ NOKTALARI

Yrd. Doç. Dr. Ahmet TOLUNAY*

Ülkeler, barındırdıkları nüfusun refah ve mutluluğunu sağlamak için, sahip oldukları kaynakları verimli bir şekilde kullanmak zorundadırlar. Uygulanan ekonomik sistem ne olursa olsun, ülke ekonomilerinin cevap arama durumunda oldukları temel sorular evrenseldir. Bunlar; **(a)** Hangi mallar üretilmelidir? **(b)** Ne kadar üretilmelidir? **(c)** Hangi teknoloji ile üretilmelidir? **(d)** Bölüşüm nasıl olmalıdır? şeklindedir. Bu dört temel sorunun uygun yanıtları, ülkelerin ekonomik yapıları içerisinde bulunmaya çalışılmaktadır. Ülke ekonomilerinin sağlıklı bir çizgi içerisinde bulunması gerekli olmasına rağmen, kalkınma açısından konu düşünüldüğünde, sadece sayısal olumlu ekonomik gelişmelerle yetinilemeyeceği ortaya çıkmaktadır. Ekonomide olumlu gelişmelerin elde edilmesi ile ekonomik büyümeden söz edilmekte, fakat kalkınmadan söz edilememektedir. Zira ülke kalkınması çok boyutlu bir olgu görümünde olup, daha çok niteliklerle ilişkilidir (GERAY,1991).

Geçtiğimiz son 25 yılda çeşitli ülkeler üzerinde yapılan araştırmalar, kalkınma düzeyleri olarak ülkelerin; gelişmiş ülke (developed) ve gelişen ülke (developing) ülkeler olarak ayrılabileceğini ortaya koymuştur. Bugüne kadar gelişmiş ve gelişmekte olan ülke ayrımı az gelişmişlik olgusunun saptanması ya da az gelişmiş ülke (AGÜ) özelliklerinin belirlenmesi yoluyla yapılmıştır. Az gelişmişlik olgusunun saptanmasıyla, ülke kalkınmasının hangi anlama geldiği de rahatlıkla anlaşılmaktadır.

*SDÜ Orman Fakültesi

Her ülke bir diğerine göre; ekonomik, sosyal,siyasal ve kültürel özellikler açısından farklı konum ve yapıda olmasına rağmen; AGÜ'ler, aralarında bulunan temel ortak noktalar ile tanımlanabilmektedir. LEIBENSTEIN, AGÜ'lerin ortak özelliklerini şu şekilde vermektedir (SAVAŞ, 1979; GERAY, 1991)

(A) Ekonomik Özellikler;
a-Tarım dışı sektörlerde istihdam olanaklarının kıtlığı,
b-Tarımsal üretim tekniklerinin ilkel olması,
c-Tarım sektöründe işsizliğin ve özellikle gizli işsizliğin varlığı,
d-Kişi başına gelirin çok düşük olması,
e-Kişi başına tasarruf ve kapital donanımın düşük olması,
f-Harcamalar içerisinde yiyecek giderlerinin büyük paya sahip olması,
g-Dengesiz gelir dağılımının geçerli olması,
h-Pazar ve kredi yapısının yetersiz olması,

(B) Demografik ve Sosyal Özellikler;
a-Yüksek doğum ve ölüm oranı,
b-Yüksek nüfus artış oranı,
c-Kırsal nüfusun aşırı kalabalıklığı,
d- Eğitim düzeyinin düşüklüğü,
e-Toplumsal davranışlarda geleneklerin hakim olması,
f-Yetersiz beslenme, sağlık ve barınma koşullarının varlığı,

(C) Teknolojik Özellikler ;
a-Mevcut teknolojilerin ilkel olması,
b-Faktör verimliliklerinin düşük olması,
c-Haberleşme ve ulaşım araçlarının yetersizliği,

AGÜ 'lerin yukarıda sayılan ekonomik, demografik, sosyal ve teknolojik özellikleri gelişmiş bir ülkelerin sahip oldukları özellikler ile ters yöndedir. AGÜ olgusunun kırılması için bu özelliklerin değiştirilmesi gerekmektedir. Büyüme (growth) ve kalkınma (devolopment) bu değişimin sağlanması için geliştirilen ve üzerinde tartışılan kavramlardır (SAVAŞ, 1979). Büyüme; ekonominin üretim, yatırım, dış ticaret, gelir, istihdam, sermaye donanımı, servet, doğal kaynak düzeyi, gibi bütün sayısal değerlerinin artış göstermesidir. Bu sayısal değerler, ekonomin büyümesi ile ilgilidir. Büyüme modellerinin, AGÜ 'lerde uygulama olanakları sınırlıdır. Bu nedenle AGÜ 'lerin kalkınma sorunlarını dikkate alan "kalkınma modelleri" geliştirilmiştir (İLKIN, 1979). Kalkınma; bulunulan durumdan ya da bir önceki konumdan hareket ederek, değişime girmeyi öneren dinamik bir kavramdır (OAKLEY ve GARFORTH,1985). Kalkınma; üretim ve kişi başına ulusal gelirin artırılmasıyla birlikte, ekonomik ve sosyokültürel yapının da değiştirilmesi anlamına gelmektedir (SAVAŞ, 1979). Kalkınma; bir ülkenin yapısal niteliklerinin olumlu yönde değişimidir (GERAY, 1991).

Kalkınma farklı amaçları ve süreçleri içerebilir. Örneğin, kalkınma; insanları daha fazla gelir elde ederek, yaşam düzeylerinin yükseltilmesi için, bir sosyal sisteme yeni ve modern üretim tekniklerinin sunulmasını gerektirebilir. Geleneksel toplumun, gelişmiş batı uluslarının sahip olduğu toplumsal ve teknolojik yapıya topluca dönüştürülmesi olarak anlaşılabilir. İnsanların ve toplumların kendilerine güvenli bir gelecek kurabilmelerinin geliştirilmesi ve desteklenmesi olarak düşünülebilir. Bunların yanında kalkınma; insanların ne yapacaklarını, sağlıklı kararlar ile belirledikleri özgür deneyimler olarak da algılanabilir (OAKLEY ve GERFORTH, 1985).

Kalkınma ekonomisine ilişkin konular, AGÜ ' lerin ekonomilerinin gelişmelerine yönelik teoriler ve politikalardan oluşmaktadır. Kalkınma teorisinin ilki; kalkınmayı tayin eden faktörlerin neler olduğu, diğeri; üretim faktörlerinin en yüksek kalkınma hızına ulaşmak için nasıl kullanılmaları gerektiğine ilişkin iki temel sorunu vardır. Yüksek kalkınma hızı için, üretim faktörlerinin, alternatif kullanım alanlarından en yüksek verimi sağlayacak bir dağılımın içerisinde olması gerekmektedir. Üretim faktörlerinin alternatif kullanım alanları denildiğinde üç türlü seçim söz konusudur. Birinci seçim; üretim faktörlerinin sektörler arasında nasıl dağıtılacağı ile ilgilidir. İkinci seçim; aynı sektörde uygulanması olanaklı projeler arasındadır. Üçüncü seçim; teknoloji seçimi ile ilgilidir. AGÜ' lerin özellikleri arasında; ekonomik düşünce ve davranışların akılcı kurallarla işletilemediği, gerekli ekonomik organizasyon ve yönetimin gerçekleştirilemediği hatırlanırsa, kaynak dağıtımının kaynakların miktarını artırmaktan çok daha önemli olacağı ortaya çıkmaktadır (SAVAŞ, 1979; GERAY, 1986). Bir ekonomide üretimin maksimize edilebilmesi için, her üretim faktörünün marjinal prodüktivitesinin birbirine eşit olması gerekmektedir. Eğer bir ülke ekonomisinde böyle bir kaynak dağılımı sağlanmışsa, üretim faktörlerinin dağıtımını değiştirmekle, üretimi artırmak mümkün olmayacaktır. Kaynakların optimal dağılımını sağlayan bu kriter marjinal prodüktivite eşitliği kriteri olup, bunun gerçekleşmesi için üretim faktörlerinin mobilitesinin tam olması ve tam rekabet koşullarının var olması gerekmektedir. Oysa AGÜ' lerin ekonomilerinde hem faktör mobilitesi sınırlıdır, hem de monopol eğilimleri yüksektir. Bu yüzden marjinal prodüktivite eşitliği kriteri ile AGÜ ' lerin kalkınma sorununa reçete geliştirmek çok zordur (SAVAŞ, 1979).

Klasik liberal ekonomi yaklaşımı piyasa şekli olarak tam rekabet koşullarını varsayar. Ekonomik sistemin kendi kendine herhangi bir müdahale olmaksızın işleyeceğini; üretim teknoloji seçimi, yatırım, mübadele, vb gibi konularda piyasanın rehberlik edeceğini kabul eder. Piyasa mekanizmasının çalışması için gerekli koşulların AGÜ ' lerde gerçekleşmesinden dolayı, kalkınma yolunda olumlu sonuçlara

ulaşılamamaktadır. AGÜ 'lere ilgilenen iktisatçılar ve Birleşmiş Milletler uzmanları kalkınma sorunun çözümü için "ekonomiye müdahale edilmesi" nin gerekliliği üzerinde durmuşlardır (GERAY, 1986).

Kaynakların optimal dağılımı yönünden konu ele alındığında piyasa mekanizmasının alternatifi planlama olmaktadır. Bugün sahip oldukları ekonomik düzen ne olursa olsun bütün ülke ekonomileri planlı ekonomi halindedir.

Ülkelerin kalkınma uğraşlarında eş zamanlı olarak yürütülen üç kalkınma alanı bulunmaktadır. Bunlar;

(1) Ekonomik kalkınma (economic development): insanların gereksinimi olan mal ve hizmetlerin gelişmiş bir ekonomik yapı içerisinde üretilmesiyle, insanların refah ve mutluluğu artacaktır.

(2) Sosyal kalkınma (social development): sosyal yaşam koşullarının iyileştirilmesi için yapılan ve ağırlıklı olarak hizmet yönü ağır basan kalkınma konularıdır. Bunlar; sağlık, eğitim, altyapı, şehirleşme, çevre sorunları gibi konuları içermektedir.

(3) İnsan kalkınması (human development): bireysel ve toplumsal olarak tüm insanlarının, sahip oldukları potansiyellerini kalkınma için kullanmaları ve ülkenin olumlu yönde gelişmesinde yapıcı rol oynamalarının sağlanmasıdır. İnsan kalkınmasında, toplumun bireylerinin eğitilmesine büyük önem verilmektedir (OAKLEY ve GERFORTH, 1985).

AGÜ 'lerde kalkınma; bir taraftan kaynakların etkin bir şekilde kullanılması, üretim hayatının geliştirilmesi, sanayileşmenin sağlanması, teknolojik ilerlemenin hızlandırılması gibi temel ekonomik konular üzerinde yoğunlaşırken, diğer taraftan tarımsal verimliliğin artırılması, altyapı olanaklarının geliştirilmesi ve ülke insanlarının eğitim, beslenme ve sağlık sorunlarının çözülmesini gerektirmektedir. Burada en son belirtilen kalkınma uğraşları, AGÜ' lerdeki ikili (dual) yapı nedeniyle daha çok kırsal bölgeler için gerekli kalkınma konularıdır. Ayrıca bu ülkelerde piyasa mekanizmasının çalışmadığı alanlar kırsal bölgelerdir. AGÜ ' lerin kırsal bölgeleri kendine özgü bir işleyiş mekanizması olan kapalı ekonomiler halindedir. Kırsal yörelerde üretim ve tüketim piyasalarını birleştiren mübadele mekanizması yeterli derecede gelişmemiştir ve yapılan üretim büyük ölçüde kırsal toplumların kendi tüketim ihtiyaçlarında kullanılmaktadır.

Kırsal yörelerde bulunan insanlar geçimlerini, toprağa dayalı bir üretim dalı olan tarımsal üretimden sağlamaktadır. Tarımsal üretim, parasal gelir ve günlük gıda güvenliğinin (food security) sağlanması için yapılmaktadır. Fakat, üretim tekniklerinin ilkel ve geleneksel oluşu; gelir ve gıda güvenliğini tehlikeye düşürmektedir.

Dengeli kalkınma açısından kırsal yöre - ler, çeşitli altyapı (yol, su, elektrik, vb gibi) yatırımlarının götürülmesi gerekli yörelerdir. Genel olarak kentsel nüfusun barındığı yerleşim birimleri, altyapı yatırımlardan büyük ölçüde pay alırken, kırsal nüfusun barındığı bölgeler bu yatırımlardan yoksun kalabilmektedir. Ayrıca eğitim ve sağlık sorunlarının en yoğun şekilde hissedildiği, kaynakların rasyonel kullanılmadığı alanlar yine kırsal yörelerdir. Diğer yandan, insan kalkınmasının (human development) en öncelikli hedef kitlesi kırsal yöre insanlarıdır.

AGÜ 'ler, kırsal bölgelerde yaşayan insanların sorunlarını çözümlemek amacıyla, çeşitli kırsal kalkınma programları uygulamaktadır. Tarımsal uğraşların, AGÜ 'ler ekonomisi içerisinde önemli bir üretim dalı olması nedeniyle, uygulanan kırsal kalkınma projeleri genellikle tarımsal ağırlıklı bir yapı taşımaktadır. Dar açılı bir tarımsal kalkınma, kırsal bölgelerin kalkınmasında çok önemli ve gerekli bir kalkınma uğraşısı olmasına rağmen, kırsal yaşamın tarımsal bakış açısı içerisinde bulunmayan konuları bünyesine almamaktadır. Oysa kırsal kalkın-

ma, kırsal yaşam ile ilgili tüm sorunları kendine çalışma konusu edinmektedir. Bu güne kadar kırsal kalkınma üzerine birçok tanım yapılmış ve kırsal kalkınma konularının çerçevesi belirlenmeye çalışılmıştır. 1970 'li yıllarda Birleşmiş Milletler Teşkilatı 'nın desteği ile yapılan bir toplantıda ele alınan konular, kırsal kalkınmanın kapsamı hakkında çarpıcı bir bakış açısı vermektedir. Buna göre kırsal kalkınma; sadece tarımsal gelişme ve ekonomik büyüme şeklinde dar anlamıyla algılanmamaktadır. Çünkü kırsal kalkınma; kırsal toplumların ekonomik ve sosyal amaçlar ile gelişmiş toplum statüsüne dönüştürüldüğü bütünleşik bir süreçtir. Bu dönüşüm sağlanırken kırsal toplumların; ekonomik, sosyal ve kültürel yapıları ve bu yapılar arasındaki ilişkiler iyi bir konuma getirilmeye çalışılmaktadır. Kırsal kalkınma; insan yaşamına olumsuzluklar getiren kırsal çevre koşullarının iyileştirilmesine yönelik çalışmalardır, şeklinde de tanımlanmaktadır. Kırsal kalkınma çalışmalarında; kırsal toplumların sorunları belirlenmekte ve tanımlanmakta, bu sorunlara göre uygun çözüm önerileri geliştirilmektedir. Bu nedenle, kırsal kalkınma programlarının çözmeye yöneldiği sorunlar, sadece tarımsal uğraşlar ya da ekonomik konularla ilgili sorunlar değildir.

Kırsal kalkınmada çözülmesine çalışılan sorunlar, geniş anlamı olan sözcüklerle düşünüldüğünde; fiziksel sorunlar ve fiziksel olmayan sorunlar olarak iki ana gruba ayrılabilir. Fiziksel sorunlar; kırsal bölgelerin fiziksel çevresi ile ilgilidir. Bu sorunlara; altyapı olanaklarının yetersizliği, eğitim ve sağlık koşullarının olumsuzluğu, tarımsal verimliliğin düşüklüğü, içme ve sulama suyu azlığı, toprak erozyonu örnek olarak gösterilebilir. Fiziksel olmayan sorunlar; kırsal toplumların içinde yaşadıkları bölgenin ekonomik ve sosyal koşullarından ya da ülke yönetiminden kaynaklanan sorunlardır. Bu sorunlara örnek olarak; işlenebilir tarımsal arazilerin azlığı, devlet hizmetlerinin yetersizliği ya da ulaşamaması, daha fazla toprağı ve kapitali olan çiftçilere bağımlılık gösterilebilir. Kırsal yöredeki fiziksel nitelikli sorunların teşhisi ve tanımlanması kolaydır. Bu tür sorunlar, herhangi bir gözlem ya da inceleme ile kolayca anlaşılabilir ve sorunun çözümüne yönelik uygun bir hareket tarzı geliştirilebilir. Örneğin; tarımsal verimliliğin düşüklüğü bir sorun olarak teşhis edilmiş ise, bunun nedeni araştırılarak uygun bir çözüm yolu bulunabilir. Bir başka örnek olarak; içme veya kullanma suyu kıtlığı olabilir ve bu sorun bir içme ve kullanma suyu projesi ile çözümlenebilir. Fiziksel olmayan sorunların tanımlanmasında güçlüklerle karşılaşılmaktadır. Fakat üzerinde çalışılan kırsal bölgenin, sosyoekonomik ve sosyopolitik yapısını analiz ederek, bu tür sorunlar teşhis edilebilmektedir. Örneğin tarımla uğraşan çiftçilerin, yaşadıkları bölge içerisinde diğer kişilerle ilişkileri vardır. Bu ilişkiler fiziksel sorunlar hakkında bize ipucu sağlarlar. AGÜ 'lerin kırsal yörelerinde, borç para veren kişilere bağımlılık, tarımla uğraşan küçük çiftçilerin karşılaştığı önemli sorunlardandır. Ayrıca kırsal yöre insanları ellerinde bulunan kaynakları etkin ve verimli şekilde kullanmasını bilmeyebilirler. Ya da yürütülecek bir kırsal kalkınma faaliyetinin kendilerine ne gibi yararlar sağlayacağını algılayamayabilirler. Tüm bunlar, kırsal kalkınma çalışmaları içerisinde çözülmesi gereken sorunlar arasındadır (OAKLEY ve GARFORTH, 1985).

Niteliği ne olursa olsun, kırsal yöre sorunlarının bileşik ve karmaşık bir yapısı vardır. Herhangi bir kırsal yöre için geliştirilmiş olan bir kalkınma stratejisi, başka bir yöre için uygun olmayabilir. Çünkü birbirlerinden farklı özellik ve niteliklere sahip kırsal yörelerin, farklı özellik ve nitelikte sorunları vardır. Bu nedenle, kullanılacak kırsal kalkınma stratejileri birbirinden farklı olacaktır. Genel olarak kırsal kalkınma çalışmalarında ele alınan stratejileri; teknolojik stratejiler, katılımcı reformist stratejiler, yapısal stratejiler olarak üç ana başlık halinde vermek mümkündür: Teknolojik stratejileri; teknolojik ilerlemeleri kullanarak kırsal toplumların bakış açılarını geliştirmek şeklinde özetlenebilir.

Kırsal toplumların getirilen teknolojik yeniliğe uyum sağlaması ve mevcut kırsal yapı içersinde bu yenilikleri kullanması ana ilkedir. Bu stratejinin dikkate aldığı çalışma konuları arasında; tarımsal üretim tekniklerinin yenilenmesi, mekanizasyon, tarımsal ilaç ve gübre kullanılması, hayvancılıkta yapay döllenme, el sanatlarında becerilerin geliştirilmesi sayılabilir. Katılımcı reformist stratejilerde; teknolojik değişimin önemli bir yeri olmasına rağmen stratejinin gerçek anlamını, insanların kırsal kalkınma çalışmalarında etkin bir rol alması vermektedir. Kalkınma çalışmalarına halkın katılımı (people's participation), bu stratejinin temelidir. Yapısal stratejilerde ise; öncelikle kırsal yörede var olan sosyal, siyasal ve ekonomik ilişkiler araştırılmaktadır. Daha sonra bu ilişkilerin kırsal yöre insanlarına getirdiği olumsuz sonuçlar belirlenmekte ve bu olumsuzlukları giderecek hareket tarzı ile kırsal kalkınma çalışmalarının yürütülmesi sağlanmaktadır. Burada belirtilen stratejiler birer model değildir ve kırsal kalkınma çalışmaları tek bir strateji ile de yürütülmemektedir. Kırsal kalkınma çalışmalarında izlenecek stratejilerin bir karışım içinde bulunabilmektedir (OAKLEY ve GARFORTH, 1985).

Kırsal kalkınma çalışmalarında görev alan personele rehberlik eden ve uyulması gereken temel prensipler vardır. Ana çizgileri ile şu şekildedir:

(1) Herkese ulaşılabilirlik (access): Kırsal kalkınma çalışmalarının getireceği fayda kırsal bölgede bu çalışmalara gereksinimi olan, gönüllü ve istekli bütün kişilere ulaşabilmelidir. Bazı kişilere uygulamalara girmek ve yararlanmak hakkı verilirken, aynı konumda bulunan diğer kişilere bu haktan yoksun bırakmak kırsal kalkınmanın insan eşitliği ilkesine terstir.

(2) Bağımlılık yaratmamak (independence): Kırsal kalkınma çalışmaları, kırsal yöre insanlarını destekleyecek şekilde planlanmalıdır. Çalışmalar geçim güvenliği açısından insanları, bu gibi çalışmalara bağımlı hale getirmemelidir. İnsanlar bu program ya da projelerin uygulanmasından sonra da kendi ayakları üzerinde durarak yaşamlarını sürdürebilmelidir.

(3) Sürdürülebilirlik (sustainability): Kırsal kalkınma çalışmalarının getireceği çözümler kısa dönemli,geçici çözümler değil; uzun dönemli geniş bir gelecek perspektifini içeren çözümler olmalıdır. Kısa dönemli çözümler,geçici sonuçların hemen alınmasını sağlayabilir. Fakat uzun dönemli, çözümler sürekli ve kalıcı başarıların elde edilmesini sağlar.

4) Aşamalı yaklaşım (going forward): Kırsal kalkınma çalışmalarında, insanlara götürülmek istenilen her türlü yenilik (teknoloji, kültür, vb gibi) aşama aşama götürülmelidir. Tüm yenilikler bir anda verilerek şaşkınlık ve tereddüt yaratılmamalıdır. Adım adım ve sürekli bir şekilde gelişen mütevazı bir ilerleme, her şeyi bir anda gerçekleştiren şaşırtıcı ilerlemeden daha iyidir.

(5) Katılım (participation): Kalkınma insanlar için (for people) değil, insanlarla birlikte (by people) yapıldığı zaman gerçek anlamını kazanmaktadır. Kırsal kalkınmada üzerinde çalışılan yöre halkının düşüncelerini almak ve uygulamaların her aşamasında katılımlarını sağlamak gerekmektedir.

(6) Etkililik (effectiveness): Kırsal kalkınma çalışmaları,kırsal yöre kaynaklarının etkili ve verimli kullanımı üzerine yoğunlaşmalıdır. Kaynakların yeterli kullanımından çok, etkili kullanımı önemlidir (OAKLEY ve GARFORD, 1985).

Kırsal kalkınma çalışmaları; kırsal alan içersinde teşhis edilen sorunların niteliği ve alternatif çözüm yollarına göre, kırsal yapıya farklı konularda ve çeşitli zaman süreçleri içerisinde müdahale edilmesini gerektirmektedir. Kırsal kalkınma; kırsal toplumların gelişmiş toplum statüsüne dönüştürüldüğü bütünleşik bir süreç olarak algılanırsa ve bu sürecin aşama aşama oluşacağı düşünülürse, yapılacak çalışmaların belirli uygulama dönemleri içinde olacağı ortaya çıkmaktadır.

Genellikle bir kırsal kalkınma dönemine

kırsal yörede bulunan sorunların analizi ve tanımlanmasıyla başlanmaktadır. Daha sonra bu sorunların çözümünü sağlayan en iyi alternatif hareket tarzının seçildiği ve kırsal yapıya müdahale şeklinin belirlendiği planlama çalışmaları yapılmaktadır. Hazırlanan plan ve projeler, uygulama alanına konularak yürütme işlemi gerçekleştirilmektedir. Uygulama süreci içersinde çalışmalar izlenmekte ve toplanan izleme değerleri ile kırsal kalkınma dönemi değerlendirilmektedir. Başarılı sonuçlar, bu dönemin çıktısı olarak ayrılmakta ve tekrar başa dönülmektedir. Eğer başarısız bir durum söz konusu ise; başarısızlığın nedenleri araştırılmakta, düzeltme işlemlerinden sonra, aynı aşamalar takip edilerek tanımlanan sorunların çözümüne yeniden başlanmaktadır. Kırsal kalkınma çalışmaları birden fazla kalkınma dönemini içeren çalışmalar şeklinde yapılabilmektedir (FAO/RAPA, 1988).

Herhangi bir ülkede; ülke nüfusunun büyük bir çoğunluğunun kırsal yörede yaşaması ve nüfusun büyük bir kısmı tarımsal üretimden gelir sağlıyor olması, kırsal nüfusun günlük geçimi kırsal yöre kaynaklarına tamamen bağımlılığı, kırsal yöre de altyapı olanakları yetersizliği, eğitim ve sağlık açısından ciddi sorunların varlığı, kırsal kalkınmanın gereğini ve önemini işaret etmektedir.

Kırsal kalkınmayı, sektörel bazdaki çalışma konuları olarak; tarımsal kalkınma, ormancılık kalkınması, endüstriyel kalkınma, kırsal turizm, sosyal boyutlu çalışma konuları olarak; yaşam standardı, beslenme, eğitim, sağlık, kadın ve erkeğin sosyal konumu, ekonomik boyutlu çalışma konuları olarak; finansal durum, üretim, gelir, pazarlama, işgücü ve istihdam, teknoloji ve girdi kullanımı, siyasal boyutlu çalışma konuları olarak; üretim faktörleri üzerinde kontrol ve denetim, gelir dağılımı, liderlik, toplumsal yaşam ve düzen, çevresel boyutlu çalışma konuları olarak; ormansızlaşma, su ve hava kirliliği, erozyon, çevre duyarlılığı ve çevresel eğitim, şeklinde gruplandırmak mümkündür.

Bir ülkenin orman alanları içerisinde orman kaynaklarına bağımlı olarak yaşam sürdüren kırsal nüfus bulunuyor ve ülke ormancılık örgütü kırsal nüfusun varlığı nedeniyle temel ormancılık uğraşlarını yapamaz durumda ise, bu ülkede kırsal kalkınma kapsamında ormancılık kalkınmasını gerektiren uygulamalar gündeme gelecektir. Yani ülke ormancılık örgütü, temel ormancılık uğraşları ile birlikte ormancılık kalkınmasını yapmak zorundadır. Bu nedenle ülke kalkınması ile bağlantılı olarak yapılan kırsal kalkınma çalışmalarının, ormancılık uygulamaları içerisine yansımış şekli olan sosyal ormancılık uygulamaları karşımıza çıkacaktır.

KAYNAKLAR

FAO/RAPA, 1988. Participatory Monitoring and Evaluation (Handbook for Training Field Workers), FAO/RAPA Publication No: 1988/2, Bangkok, Thailand.

GERAY, U., 1986. Planlama Ders Notları (Basılmamıştır), İ.Ü. Orman Fakültesi, İstanbul, Türkiye.

GERAY, U., 1991. Ekonomi, İ.Ü. Orman Fakültesi Yayınları, İ.Ü. Yayın No: 3633, Or. Fak. Yayın No:408, İstanbul, Türkiye.

İLKIN, A., 1979. Kalkınma ve Sanayi Ekonomisi (Üçüncü Baskı), İ.Ü. Yayın No: 2691, İk. Fak. Yayın No: 453, İstanbul, Türkiye.

MANISALİ, E., 1982. Gelişme Ekonomisi (Üçüncü Baskı), Ar Yayın Dağıtım, İstanbul, Türkiye.

OAKLEY, P. ve GARFORTH, C., 1985. Guide to extension training, FAO Training Series, No: 11, FAO, Rome, Italy.

SAVAŞ, F.V., 1979. Kalkınma Ekonomisi (İkinci Baskı), İ. İ. T. İ. A. Nihad Sayar Yardım Vakfı Yayınları, No:315/547, İstanbul, Türkiye.